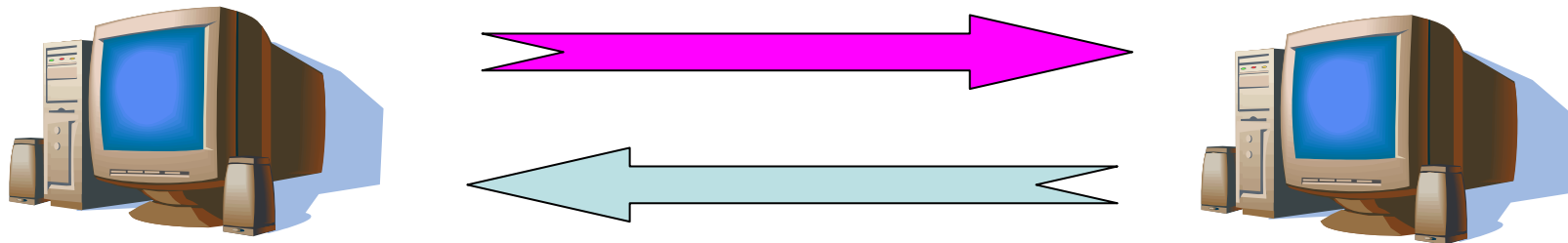

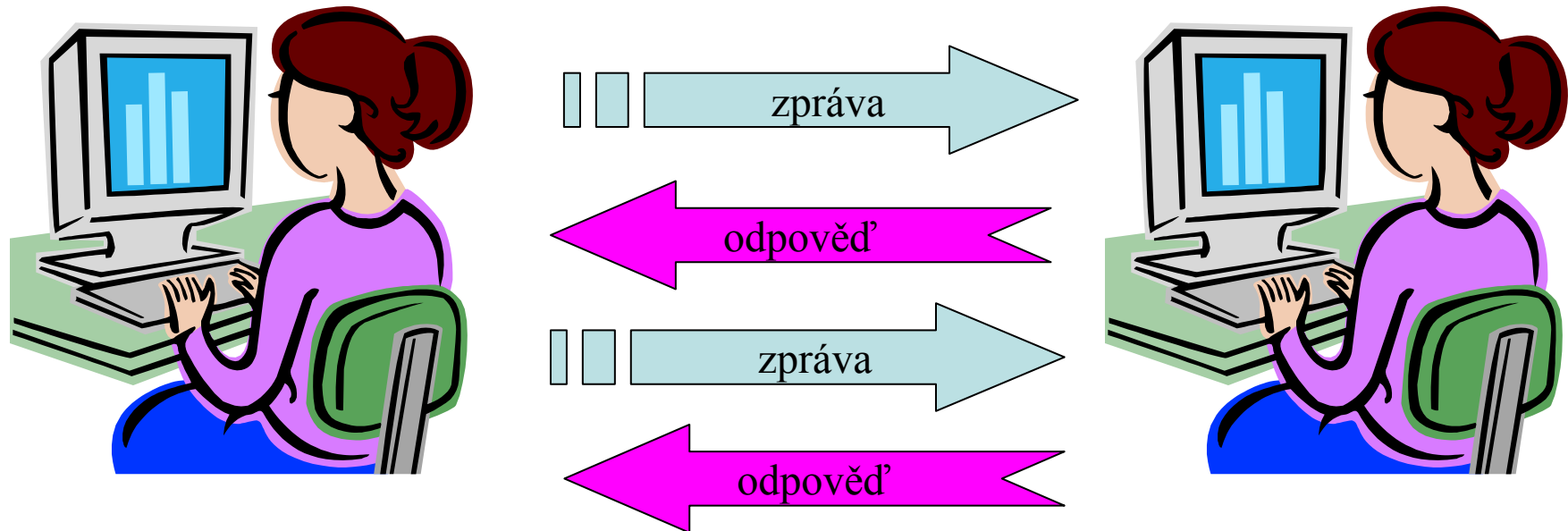
PV157 – Autentizace a řízení přístupu

Autentizační protokoly

Protokol

- Protokol je několikastranný algoritmus definovaný posloupností kroků, které specifikují akce prováděné dvěma a více stranami, pro dosažení určitého cíle

Kryptografické protokoly

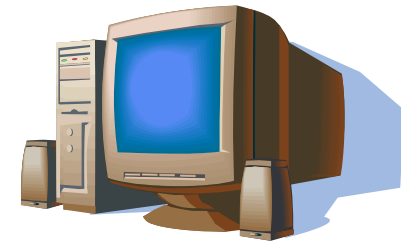
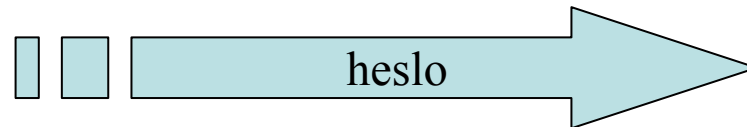
- **Autentizační protokol** – zajistí jedné straně určitou míru jistoty o identitě jiné strany (té, se kterou komunikuje)
- **Protokol pro ustavení klíče** (key establishment protocol) – ustaví sdílené tajemství (typicky klíč)
- **Autentizovaný protokol pro ustavení klíče** (authenticated key establishment protocol) – ustaví sdílené tajemství se stranou, jejíž identita byla potvrzena

Autentizační protokoly

- Během protokolu autentizujeme:
 - Pouze jednu ze stran
 - Obě strany
 - Kontinuální autentizace
- Kdo koho autentizuje
 - Alice vyzývá Boba, aby se autentizoval
 - Bob se autentizuje rovnou sám bez výzvy

Autentizace heslem

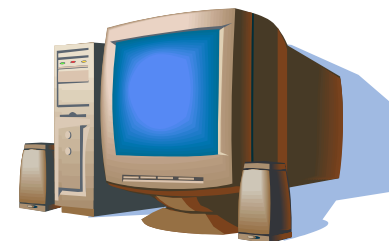
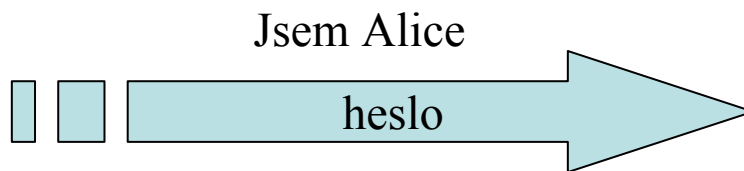
- Alice se autentizuje Bobovi tak, že mu pošle své heslo
- Heslo je možné odposlechnout
- Bob po úspěšné Alicině autentizaci zná Alicino heslo a může se (např. vůči Cyrilovi) autentizovat jako Alice (pokud Alice používá stejné heslo pro autentizace vůči různým stranám)

Útok impersonací (vydáváním se za jiného)

Alice

Bob

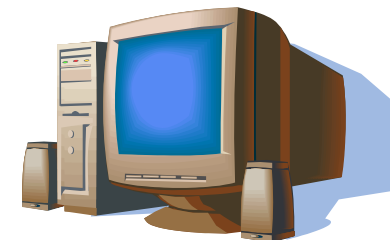
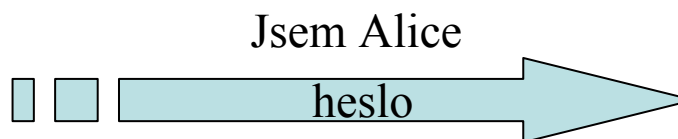
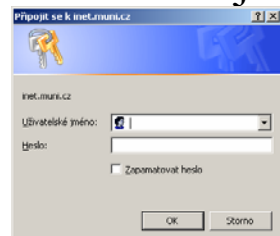
Emil

Emil je pasivní útočník (odposlouchává komunikaci)

Emil zadá heslo do existující aplikace

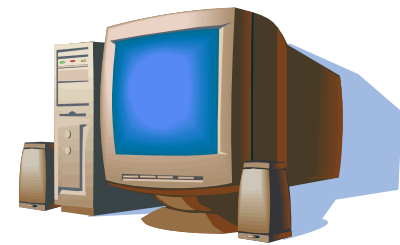
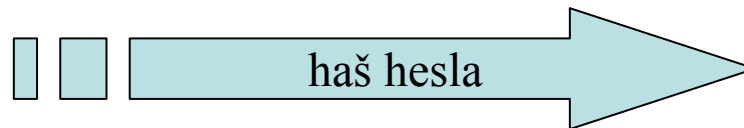
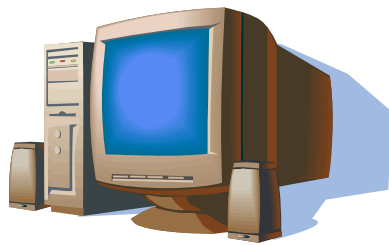

Emil

Hašované heslo

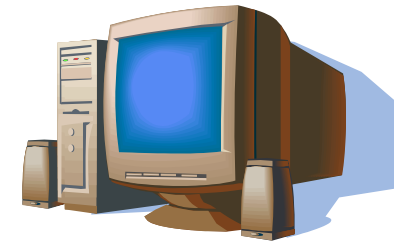
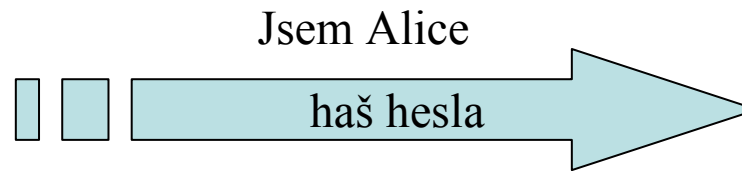
- Při autentizaci se neposílá heslo samotné, ale pouze haš hesla
- Kdo odposlechne haš nezíská automaticky heslo
- Haš však lze použít pro podvodnou autentizaci

Útok přehráním

Alice

Bob

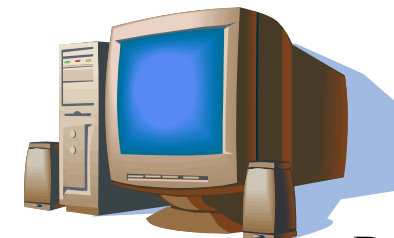
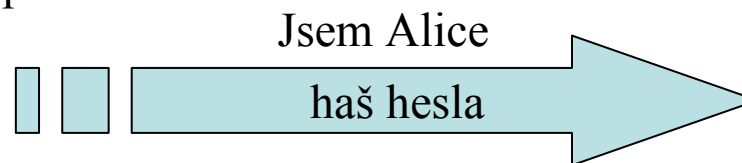
Emil

Emil je pasivní útočník (odposlouchává komunikaci)

Emil nezná heslo, ale pošle odposlechnutý haš hesla, pomocí své pomocné aplikace

Emil

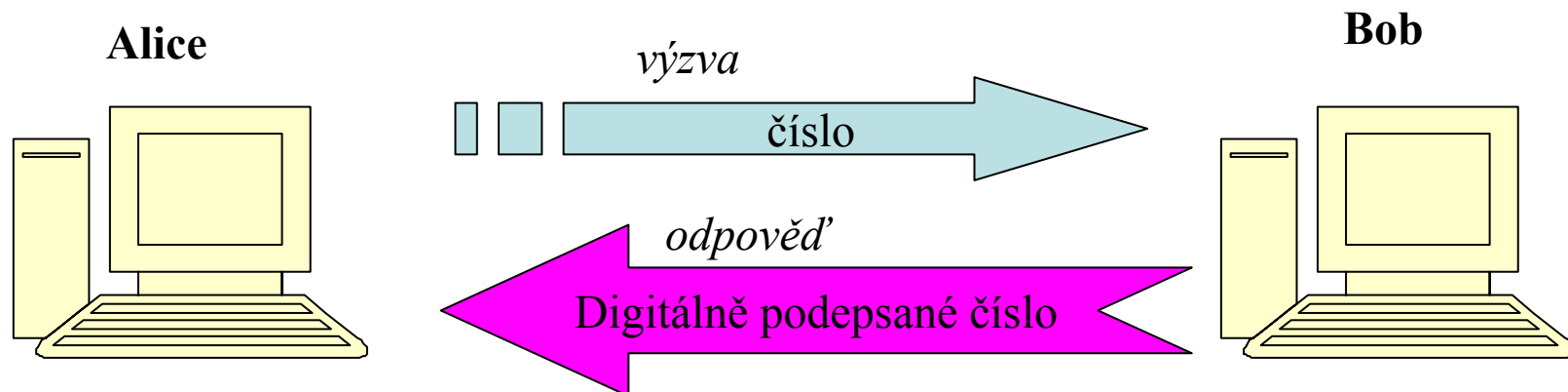
Bob

Další útoky na protokoly

- Zmíněné útoky impersonací a přehráním
- Úplný výčet je nesnadný, ale zmínit je třeba
 - útoky **prolínáním** (interleaving) – kombinujeme zprávy z více průběhů – obvykle, ale ne nutně jen, stejného protokolu – ať již ukončených, nebo právě probíhajících
 - **slovníkové** útoky – na protokoly využívající hesla, diskutováno později u autentizace uživatelů
 - útoky **využitím známého klíče** (known-key) – obvyklé u protokolů pro ustanovení klíče, kde se klíč ustanoví na základě staršího/ch (útočníkovi známého/ch) klíče/ů

Protokoly výzva-odpověď

- Protokoly typu výzva-odpověď (challenge-response)
 - Odposlechem výzvy i odpovědi útočník moc nezíská
 - Bob se může přesvědčit o identitě Alice, bez získání jejího tajemství

Časově proměnné parametry

- **Náhodná čísla** (random numbers) – čísla, která jsou nepredikovatelná (v tomto kontextu zahrnujeme pod náhodná čísla i čísla pseudonáhodná). Použitím náhodných čísel zajišťujeme jedinečnost a „aktuálnost/čerstvost“. Získat skutečně náhodná čísla je netriviální (vyžaduje speciální HW zařízení). V praxi obvykle používáme pseudonáhodná čísla (které na základě tajného stavu - semínka (seed) generují sekvence čísel). Značíme **r**.
- **Sekvence** (sequence numbers) – monotonně rostoucí posloupnost čísel (obě strany musí dlouhodobě uchovávat informaci o poslední hodnotě). Jednoznačně identifikují zprávy a umožňují detekovat útoky přehráním předchozí komunikace. Značíme **n**.
- **Časová razítka** (timestamps) – obě strany musí synchronizovat a zabezpečit hodiny. Zajišťují jedinečnost a časovou přesnost. Značíme **t**.

Protokoly výzva-odpověď

- Založené na symetrických technikách
 - Symetrické šifrování
 - Jednosměrná funkce s klíčem
 - Generátory passcode
- Založené na asymetrických technikách
 - Dešifrování
 - Digitální podpis

Symetrické techniky

- Založené na symetrickém šifrování (Alice a Bob sdílí tajný symetrický klíč **K**)
- Standard ISO/IEC 9798-2
- Jednostranná autentizace (časové razítko)
 - $A \rightarrow B: E_K(t_A, \text{“B”})$
- Možné útoky
 - Útok přehráním: odposlechnu $E_K(t_A, \text{“B”})$ a pošlu jej rychle znovu (v době platnosti t_A)
 - Změna hodin: odposlechnu $E_K(t_A, \text{“B”})$, později změním hodiny B tak, aby odpovídaly času t_A a znovu pošlu $E_K(t_A, \text{“B”})$

Symetrické techniky

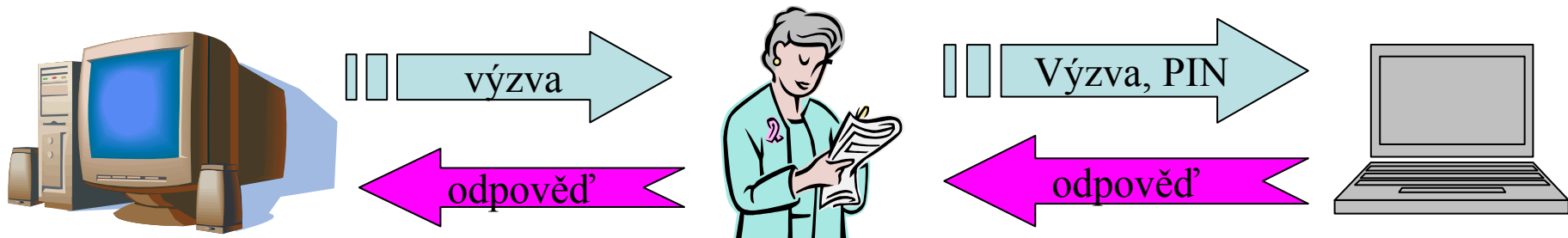
- Jednostranná autentizace (náhodné číslo)
 - $A \leftarrow B: r_B$
 - $A \rightarrow B: E_K(r_B, \text{“B”})$
- Možné útoky
 - Útočník odposlouchává a ukládá $[r_B, E_K(r_B, \text{“B”})]$, pokud se challenge r_B opakuje, pak je schopen poslat správný response. Případně se může aktivně snažit ovlivnit vytváření náhodných r_B (např. ovlivněním vstupu generátoru náhodných čísel Boba).
- Oboustranná autentizace (náhodná čísla)
 - $A \leftarrow B: r_B$
 - $A \rightarrow B: E_K(r_A, r_B, \text{“B”})$
 - $A \leftarrow B: E_K(r_B, r_A)$

Symetrické techniky

- Založené na klíčovaných jednosměrných funkcích (Alice a Bob sdílí tajný symetrický klíč **K**)
- Standard ISO/IEC 9798-4, protokoly SKID
- Oboustranná autentizace
 - $A \leftarrow B: r_B$
 - $A \rightarrow B: r_A, h_K(r_A, r_B, "B")$
 - $A \leftarrow B: h_K(r_B, r_A, "A")$
 - h_K je MAC algoritmus

Symetrické techniky

- Generátory passcode – hand-held (PDA, kapesní počítače) pro bezpečné uložení dlouhodobých klíčů doplněné zadáním PINu uživatele
- Subjekty A, B sdílí tajný klíč s_A a tajný PIN p_A
 - $A \leftarrow B: r_B$
 - subjekt A zadá do generátoru přijatou výzvu r_B a vloží svůj PIN
 - $A \rightarrow B: f(r_B, s_A, p_A)$

Asymetrické techniky

- Založené na dešifrování soukromým klíčem
- Jednostranná autentizace
 - $A \leftarrow B: h(r), „B“, P_A(r, „B“)$
 - $A \rightarrow B: r$
- h – hašovací funkce
- $h(r)$ slouží k prokázání znalosti r bez jeho odhalení

Asymetrické techniky

- Založené na digitálním podpisu
- Standard ISO/IEC 9798-3
- Jednostranná autentizace (časové razítko)
 - $A \rightarrow B: cert_A, t_A, "B", S_A(t_A, "B")$
- Možné útoky
 - Útok přehráním: odposlechnu $S_A(t_A, "B")$ a pošlu jej rychle znovu (v době platnosti t_A)
 - Změna hodin: odposlechnu $S_A(t_A, "B")$, později změním hodiny B tak, aby odpovídaly času t_A a znovu pošlu $S_A(t_A, "B")$

Asymetrické techniky

- Jednostranná autentizace (náhodné číslo)
 - $A \leftarrow B: r_B$
 - $A \rightarrow B: cert_A, r_A, \text{“B”}, S_A(r_A, r_B, \text{“B”})$
 - r_A zde zabraňuje útokům s vybraným textem
- Možné útoky
 - Obdobné útoky na náhodné r_B jako v případě symetrických technik
- Oboustranná autentizace (náhodná čísla)
 - $A \leftarrow B: r_B$
 - $A \rightarrow B: cert_A, r_A, \text{“B”}, S_A(r_A, r_B, \text{“B”})$
 - $A \leftarrow B: cert_B, \text{“A”}, S_B(r_B, r_A, \text{“A”})$

Protokoly pro mgmt klíčů

- Účel
 - Přenos klíče
 - Ustavení klíče
 - Aktualizace klíče (strany sdílí dlouhodobý klíč **K**)
 - Zároveň i autentizace jedné nebo obou stran
- Počet stran
 - Protokol pro dvě strany
 - Protokol s důvěryhodnou třetí stranou

Symetrické techniky přenosu klíče

- Aktualizace klíče založená na symetrické šifře (Alice a Bob sdílí tajný klíč K)
 - Přenos klíče (1 zpráva, časové razítko)
 - $A \rightarrow B: E_K(r_A, t_A, \text{“B“})$
 - Přenos klíče (výzva-odpověď, náhodné nebo sekvenční číslo)
 - $A \leftarrow B: n_B$
 - $A \rightarrow B: E_K(r_A, n_B, \text{“B“})$

Symetrické techniky přenosu klíče

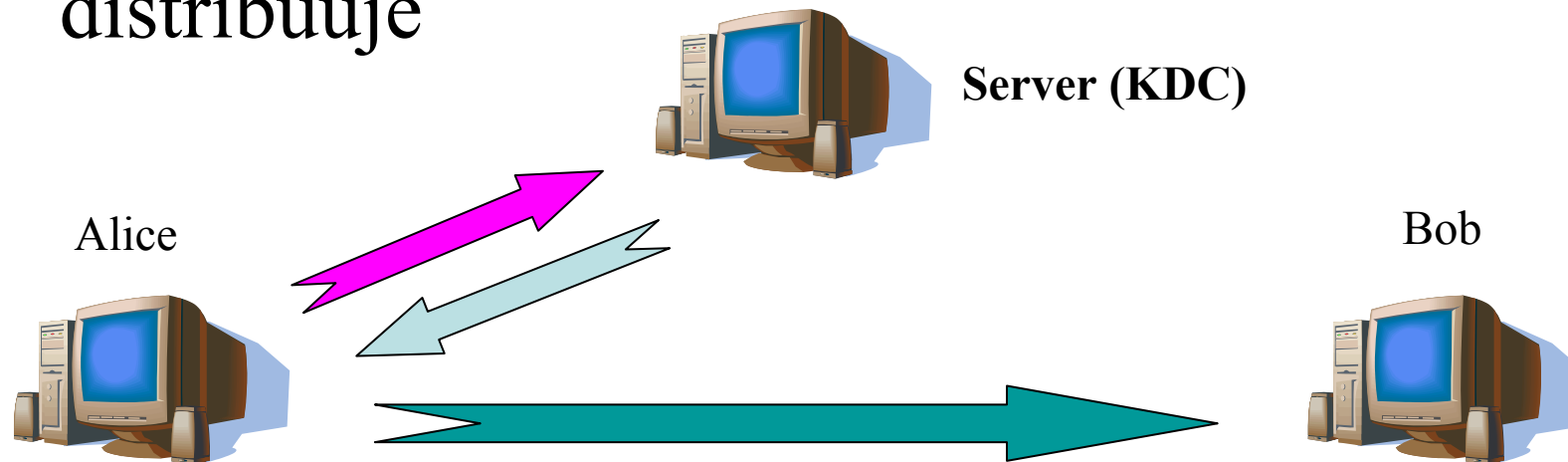
- Přenos klíče odvozením
 - $A \rightarrow B: r_A$
 - Nový klíč $W = E_K(r_A)$
- Aktualizace klíče se vzájemnou autentizací
 - AKEP2 (Authenticated Key Exchange Protocol 2)
 - $A \rightarrow B: r_A$
 - $A \leftarrow B: ("B", "A", r_A, r_B), h_K("B", "A", r_A, r_B)$
 - $A \rightarrow B: ("A", r_B), h_K("A", r_B)$
 - Nový klíč $W = h'_{K'}(r_B)$
 - h_K je MAC algoritmus, h' je MAC algoritmus (odlišný od h), obě strany sdílí K , z K je odvozen K'

Symetrické techniky přenosu klíče

- Přenos klíče bez předchozího sdíleného tajemství
 - Shamirův protokol bez klíčů (Shamir's no-key protocol)
 - Komutativní symetrická šifra E
 - Každá strana má svůj symetrický klíč K_A, K_B
 - $A \rightarrow B: E_{K_A}(X)$
 - $A \leftarrow B: E_{K_B}(E_{K_A}(X))$
 - $A \rightarrow B: E_{K_B}(X)$
 - Nyní obě strany sdílí X ; byly nutné 3 zprávy

Kerberos

- **KDC** (key distribution center) – server sdílí klíč s každým klientem; (klienti však mezi sebou klíče nesdílí); distribuuje klíče, které generuje.
- **KTC** (key translation center) – server negeneruje klíče sám; klíč dodá jedna ze stran; server klíč distribuuje

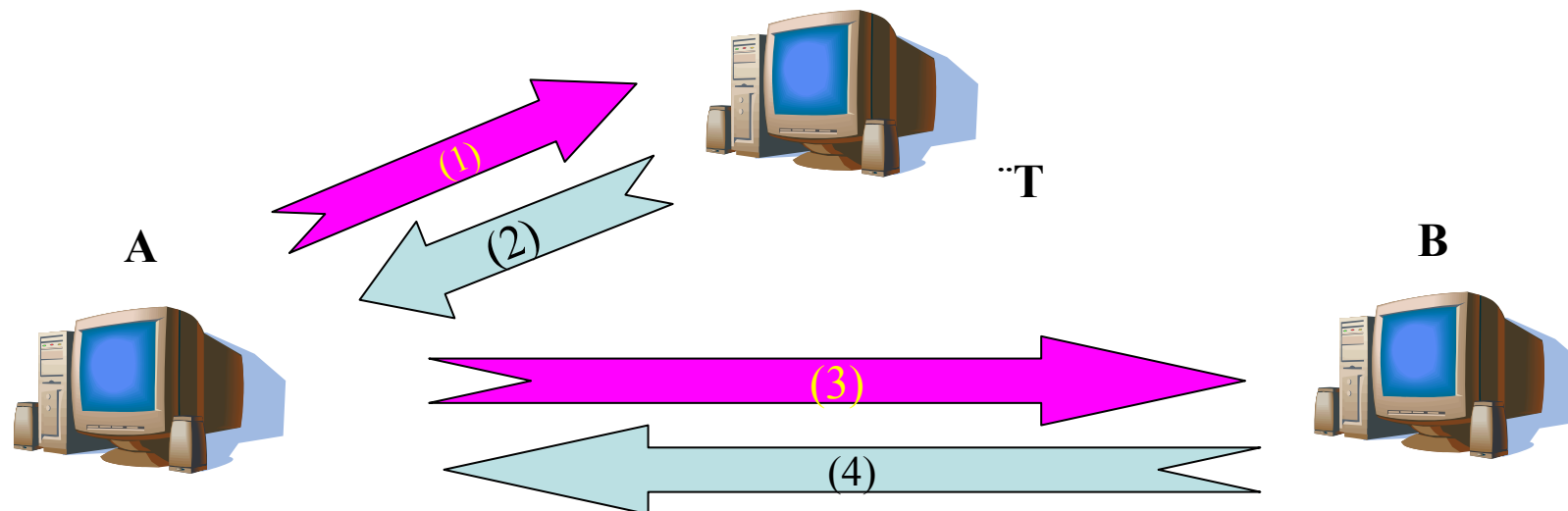
Kerberos

- Vznikl při projektu Athena na MIT
- Symetrická šifra E
- 2 strany (A, B) a důvěryhodný autentizační server (značíme T)
- Cíl:
 - autentizace subjektu A vůči B
 - ustavení klíče k (zvolí T)
 - případně distribuce tajemství sdíleného A a B
- Každá strana sdílí tajemství se serverem K_{AT} , K_{BT}

Kerberos

- Zjednodušená verze protokolu
 - L – doba platnosti („lifetime“)
 - Def.: $\text{ticket}_B = E_{K_{BT}}(k, \text{“A”}, L)$, $\text{auth} = E_k(\text{“A”}, T_A)$
 - (1) $A \rightarrow T: \text{“A”}, \text{“B”}, n_A$
 - (2) $A \leftarrow T: \text{ticket}_B, E_{K_{AT}}(k, n_A, L, \text{“B”})$
 - (3) $A \rightarrow B: \text{ticket}_B, \text{auth}$
 - (4) $A \leftarrow B: E_k(T_A)$

Asymetrické techniky přenosu klíče

- Zašifrování podepsaných klíčů
 - $A \rightarrow B: P_B(S_A(\text{“B”}, k, t_A))$
 - (volitelné) časové razítko t_A zároveň autentizuje A vůči B
- Separátní šifrování a podpis
 - $A \rightarrow B: P_B(k, t_A), S_A(\text{“B”}, k, t_A)$
 - Pouze v případě, kdy z podpisu nelze získat podepsaná data
- Podepsání zašifrovaných klíčů
 - $A \rightarrow B: t_A, P_B(\text{“A”}, k), S_A(\text{“B”}, t_A, P_B(\text{“A”}, k))$

Asymetrické techniky přenosu klíče

- X.509 obousměrná autentizace s přenosem klíče
- Def.: $D_A = (t_A, r_A, \text{“B”}, P_B(k_1))$
 $D_B = (t_B, r_B, \text{“A”}, P_A(k_2))$
- Protokol
 - $A \rightarrow B: cert_A, D_A, S_A(D_A)$
 - $A \leftarrow B: cert_B, D_B, S_B(D_B)$

Asymetrické techniky ustavení klíče

- Diffie-Hellman protokol pro ustavení sdíleného tajemství
 - Společné prvočíslo p , generátor α v Z_p
 - A volí tajné x , B volí tajné y
 - $A \rightarrow B: \alpha^x \bmod p$
 - $A \leftarrow B: \alpha^y \bmod p$
 - A a B sdílí $K = \alpha^{xy} \bmod p$

Otázky?

Vítány!!!

Příští přednáška 20. 10. 2004 v 18:00

Polosemestrální písemka 3. 11. 2004 v 18:00

matyas@fi.muni.cz

zriha@fi.muni.cz